

НАСТАВА СЦЕНСКОГ МАЧЕВАЊА

Сценска борба спада у једну од најатрактивнијих области сценске уметности и чини део готово половине историје репертоара свих класичних и савремених театарских и филмских остварења. Од свих форми сценске борбе у историји позоришта и филма најзаступљеније је **сценско мачевање**. Из овог разлога се сценско мачевање одувек учило и данас учи на свим значајнијим позоришним академијама света sukcesивно током целих студија.

У Републици Србији (као и ширем региону) постоји вишедеценијска запостављеност (техничка и стручна) предмета **сценско мачевање** у систему образовања сценских уметника.

Студио за сценске борбе поседује професионално и стручно искуство у држању наставе од преко 35 година из области сценског мачевања уз сву комплетну мачевалачку опрему за рад са групама до 50 студената истовремено и то:

- Мачеве свих епоха (90 мачева старог, средњег и новог века).
- 50 заштитних одела и 80 заштитних прслука за вежбе мачевања
- 50 заштитних маске
- 30 заштитних грудњака за даме
- 20 тешких дворучних мачева пласера за вежбе
- 3 тренерска грудњака за учитеље мачевања
- 6 штитова разних врста
- 30 дага (бодежа за леву руку)
- 20 плаштева за борбу мач-плашт

Елаборат наставе

Предавања су конципирана на основу грађе **професора Еугена Коха** (Лењинградски институт за театар), **професора Константина Егера** (први професор сценског мачевања на ФДУ), **академика Станислава Живковића**

(професор сценског мачевања на ФДУ) и предавања **Александра Станковића** на часовима сценског мачевања при Академији уметности „БК“, Центру за драмски одгој БИХ у Мостару и Ренесансној удрузи Рагусеум у Дубровнику.

I ГОДИНА

4 часа недељно

(96 часова за 6 месеци – један семестар)

Дефинисање уметности сценске борбе

Порекло сценске борбе

Специфичности уметности сценске борбе

Уметност сценске борбе и друге уметности

Сценски сукоб, сценска борба и сценско насиље

Права и сценска (фингирана) борба - уметнички слој сценске борбе

Основне форме у уметности сценске борбе

- а) Класична форма сценске борбе
- б) Модернистичка (мултиреалистичка) форма
- в) Савремена постмодернистичка форма

Спектакл и уметност сценске борбе

Уметност сценског мачевања

- Врсте мачевања: бојево сценско, спортско и Мартиал Арт
- Разлике техника сценског и других врста мачевања
- Безбедносне, визуелне и језичко-номенклатурне модификације
- Врсте сценског мачевања (позоришно и филмско, церемонијално, плесно, ритуално и историјско)
- Мач као сценско оружје (намена мача и основни делови мача)
- Врсте мачева (једноручни, једноипоручни и дворучни мачеви, кратки и духи, тешки и лаки мачеви)
- Техника сценског мачевања (општа, посебна и појединачна)
- Елементи технике сценског мачевања (форма, брзина, амплитуда, ритам, снага и равнотежа борилачких акција)

Положаји и радње без мача

- Линеарна техника кретања
- Бојева линија
- Мачевалачки став, ноге, труп, руке
- Полукорак напред и назад
- Корак напред и назад
- Прикључени корак
- Двокорак напред и назад
- Скок напред и назад
- Испад
- Патинанда, балестра и укрштени испад
- Дистанцирање
- Нелинеарна (маневарска) техника кретања
- Положај стопала
- Став и контрастав
- Положаји наоружане и ненаоружане руке

- Кретње у месту и кретње напред-назад променом става („антички корак“)
- Кретње напред и назад у ставу, контраставу и променама става
- Кораца десно и лево и коси кораци десно и лево
- Кружни кораци у месту и са променом места
- Борбени апел
- Искорак
- Испад из контрастава
- Испад полулево и полудесно, испад лево и десно, испад у лево и десно назад
- Искорак полулево и полудесно, искорак десно назад
- Спин (бод леђа) и окрети
- Пролази
- Ескиваже једноделне и дводелне
- Ескиваже у лево и десно
- Ескиваже полуокретима и окретима
- Ескиваже у назад
- Ескиваже у напред
- Дијагоналне (косе) ескиваже
- Ескиваже на доле
- Ескиважа на горе
- Везане ескиваже

Положаји и радње са мачем

- Припремне радње са мачем
- Упознавање са безбедносним мерама у вежби са мачем
- Упузнавање са начинима држања мача
- Сценска номенклатура ротационих положаја у шаца
- Сценска номенклатура транслационих положаја мача у руци у нападу, одбрани и неутралним радњама
- Сценске борбене радње мачем
- Сценско сечење и бод у нападу мачем
- Сценске одбране мачем од сечења и бода
- Техника сценске борбе једноручним универзалним мачем (римска спата, витешки мач, рапир, палаш, спадрон, широки мач...)
- Сценска слика борбе једноручним универзалним мачем
- Мачевалачки став, офанзивни и дефанзивни гард
- Ангажмани и дегажмани мачем
- Сценски напади мачевалачким сечењем (техника сценског сечења мачем)
- Линеарна (вертикална, дијагонална и хоризонтална) сечења
- Лучна (полукружна и кружна) сечења
- Повратна сечења и сечења са повлачењем
- Врсте сценских сечења мачем по начину извођења
- Директна сечења (сечења у отворено, зауставна, измицајна сечења и сечења из повлачења, остављена сечења и сечења из пролаза)
- Индиректна сечења (сечења из бацања, вођења, везивања, преноса, батуте, гард-батмана, варке телом и варке мачем)
- Техника извођења сценске варке мачем
- Сценска нотација сечења мачем
- Сценска координација радњи руке и ноге током извођења сечења (правило сечења "мач-нога и правило сечења "нога-мач"
- Основне вежбе за савладавање сценског сечења мачем
- Сценски напади мачевалачким бодом (техника сценског бода и пробода мачем)
- Сценски бодови мачем по форми (линеарни, полукружни и кружни)
- Сценски бодови из дуплог хвата мача

- Врсте кретања током извођења бодова и њихов сценски значај ро
- Кореографске напомене за све врсте напада бодом и сечењем.
- Основне вежбе за савладавање сценског бода мачем
- Сценске одбране за једноручне универзалне мачеве
- Основна правила сценске одбране мачем
- Специфичности блока код тешких и лаких мачева
- Блокови (параде) мачем (дефанзивни, офанзивни и пасивни)
- Блокови мачем против сечења
- Блокови мачем против бодова
- Кретње ногу приликом извођења блокова против сечења и бода
- Одбране од сценског напада мачем простором
- Одбране склањањем (ескиважом)
- Одбране дистанцирањем
- Одбране пресретањем
- Нотација радњи напада и одбрана мачем
- Одбране мачем и простором
- Претња врхом (линија)
- Претња оштрицом
- Нотација радњи
- Општа примедба за све врсте одбрана
- Сценски узврати (рипосте) једноручним универзалним мачем
- Радње нападача након сценског поготка мачем
- Радње жртве у тренутку сценског поготка мачем
- Радње жртве након сценског поготка мачем
- Тренутак пада и смрти
- Техника безбедног испуштања мача
- Техника сценске борбе мачем по тлу (борба у ваљању)
- Техника сценског жонглирања мачем
- Техника сценске соло борбе („пирихе“)

Европске школе (стилови) мачевања (шпанска, италијанска, француска и немачка школа мачевања)

- Натуралистичко (неуко, варварско) и школовано мачевање – упоредна анализа сценских израза
- Војна техника мачевања и цивилна техника мачевања – упоредна анализа сценских израза.

Испитни показ

II ГОДИНА

4 часа недељно

(96 часова за 6 месеци – један семестар)

Техника сценског мачевања с обзиром на тип мача

- Кратки мач (полумач) јатаган. хоплитски мач гладиус (став, напади, одбране и узврати)
- Сценска слика борбе кратким мачем и јатаганом

Једноручни мачеви специјализовани за бод

- Критски рапир – техника борбе(напад, одбрана и узврат)
- Шпада (мали дворски мач) – техника борбе(напад, одбрана и узврат)
- Спортски флорет – техника борбе (напад, одбрана и узврат)
- Бордон (бастон штап) – техника борбе(напад, одбрана и узврат)

Једноручни мачеви специјализовани за сечење (сабље)

- Техника борбе са јако и слабо закривљеном сабљом
- Сабља коњичка (сценски напад, одбрана и узврат)
- Сабља пешадијска (сценски напад, одбрана и узврат)
- Полусабља (кратка сабља) (напад, одбрана и узврат)
- Спортска сабља (сценски напад, одбрана и узврат)
- Сценска слика борбе сабљом
- Квазимачевалачко оружје (нож, бодеж и бајонет)
- Нож (сценски напад, одбрана и узврат)
- Сценска слика борбе ножем
- Бодеж (сценски напад, одбрана и узврат)
- Сценска слике борбе бодежом
- Бајонет (сценски напад, одбрана и узврат)
- Сценска слика борбе бајонетом
- Борба нож – мач

Техника дворуког сценског мачевања

Борба мачем и штитом

- Сценска слика борбе штитом и мачем
- Општа правила сценске употребе штита
- Став, кретање и држање штита
- Положаји штита
- Координација радњи штита и мача
- Разна додатн правила
- Узајамно позиционирање мачевалаца са штитом
- Позиционирање разноруких мачевалаца
- Кретања мачевалаца са штитом

Техника сценске борбе великим штитом и мачем

- Сценска слика борбе великим штитом
- Кретање са великим штитом
- Одбране великим штитом
- Напади великим штитом
- Радње мачем код употребе великог штита
- Сечења са штитом
- Бодови са штитом

Техника сценске борбе средњим штитом и мачем

- Сценска слика борбе средњим штитом
- Манипулација средњим штитом
- Кретање са средњим штитом
- Сценске одбране средњим штитом

- Сценски напади средњим штитом
- Сценски напади мачем код средњег штита
- Одбране мачем код средњег штита
- Узврати у борби средњим штитом
- Дуелна борба средњим штитом

Техника сценске борбе малим штитом и мачем

- Став и држање оружја
- Тактика борбе малим штитом
- Општа правила одбране малим штитом
- Одбране од сечења
- Напади малим штитом
- Ударци и сечења код малог штита
- Радње мачем у борби са малим штитом
- Узврати у борби мачем и малим штитом
- Дуелна борба код употребе малог штита
- Типичне борбене акције за средњи и мали штит

Техника сценске борбе рапиром и бодезом за леву руку (дага) или ножем

- Сценска слика борбе бодезом и рапиром
- Бодез (дага)
- Основи манипулације дагом и рапиром
- Кретање у борби дага-рапир
- Држање даге
- Положаји даге и рапира у гарду
- Сценски напади у борби рапир-дага
- Сценске одбране у борби **рапир-дага**
- Сценски узврати у борби дагом и рапиром
- Сценска борба нож-рапир

Техника сценске борбе са два мача

- Сценска слика борбе са два мача (два кратка или два дуга мача)
- Гард у борби са два кратка мача (полумача)
- Кретање ногама у борби са два полумача
- Напади у борби са два полумача
- Одбране у борби са два полумача
- Узврати у борби два полумача
- Борба са два дуга мача
- Сценска слика борбе са два дуга мача
- Напади са два дуга мача
- Одбране са два дуга мача
- Узврати са два дуга мача

Испитни показ

III ГОДИНА

4 часа недељно

(96 часова за 6 месеци – један семестар)

Техника сценске борбе мачем и плаштом

- Сценска слика борбе мачем и плаштом
- Постављање малог плашта у борбени положај
- Постављање великог плашта у борбени положај
- Напади (покривање, бацање, склањање, ударац, маскирање и витлање) плаштом
- Одбране маким плаштом
- Одбране малим плаштом
- Одбране од напада плаштом
- Радње мачем у борби са плаштом
- Напад мачем на плашт

Техника сценске борбе мачем и другом руком

- Сценска слика борбе мачем и другом руком
- Правила склањања
- 1. Склањање у нападу
- 2. Склањање у одбрани

Техника дворучног сценског мачевања

- Двоструки хват једноручног мача
- Дупли хват једноручног мача
- Напад дуплим хватом једноручног мача
- Одбране дуплим хватом једноручног мача
- Одбране од напада дуплим хватом
- Узврати из блока дуплим хватом

Техника сценског мачевања једноипоручним („бастард“) мачем

- Сценска слика борбе једноипоручним мачем
- Држање једноипоручног мача и положаји руку у борби
- Једноипоручни хват
- Базични сценски гард са једноипоручним мачем
- Став у борби једноипоручним мачем
- Положај ногу у дворучном ставу
- Номенклатура сечења и бодова код једноипоручног мача
- Сценски гардови са једноипоручним мачем
- Варварски стил једноипоручног сценског мачевања
- Верижни стил једноипоручног мачевања
- Сценски покрет тела приликом сечења
- Сценски напади сечењем једноипоручним мачем
- Сценски напади бодом једноипоручним мачем
- Сценски напади балчаком једноипоручног мача
- Сценске одбране једноипоручним мачем од сечења и бода
- Сценски узврати једноипоручним мачем
- Дуелна борба једноипоручним мачем
- Оклопни стил једноипоручног мачевања
- Техника развијеног једноипоручног мачевања (ренесансно једноипоручно мачевање)

Техника сценског мачевања дворучним мачем

- Сценска слика борбе тешким дворучним мачем
- Врсте дворучних мачева
- Ношење дворучног мача
- Мачевалачки став код дворучног мача
- Стили употребе дворучног мача

- Стил дворучног мачевања техником витлања
- Стил дворучног мачевања техником полуга
- Стил дворучног мачевања техником „глева“
- Стил дворучног мачевања техником „мотка“
- Мешовити стил (из стила мача, из стила „глева“, из стила „мотка“)

Техника сценске борбе неупареним (различитим) мачевима

- Рапир - шпада (мали мач)
- Рапир-сабља
- Шпада-сабља
- Рапир-витешки мач
- Сабља-витешки мач
- Шпада-витешки мач
- Једноипо-ручни мач и остали мачеви
- Дворучни мач и сви остали мачеви
- Кратки мач и дугачки мачеви
- Рапир-дага (или два мача) и остали мачеви

Испитни показ

IV ГОДИНА

4 часа недељно

(96 часова за 6 месеци – један семестар)

Техника сценске дуелне борбе

Техника сценског разоружања

- Разоружања уз помоћ ненаоружане руке
- Разоружања наоружаном руком
- Разоружања за голоруке

Техника сценског фиксирања

Техника сценских хватова

Техника сценских удараца

Техника сценских бацања

Техника сценске неравноправне борбе (мачевање против више противика)

- Општа правила за неравноправну борбу

Техника сценског мачевања с обзиром на прецизирање времена (ЕПОХЕ)

- Старовековно мачевање
- Средњевековно мачевање
- Нововековно мачевање
- Савремено мачевање

Основи режије сценске борбе

- Специфичности режије сценске борбе

- Основни алати режике scenske борбе (линије кретања на сцени, дистанца, кретање маса на сцени, формирање пажње, планови, акценти и паузе, динамика сценске борбе, техника режије масовне сценске борбе, стилизација сценске борбе...)

Плес и сценска борба

Симболички значај оружја и борбене опреме за драматурга

Кореографски елемент уметности сценске борбе

- Креирање кореографије сценске борбе
- Кореографска нотација сценске борбе

Глумачки елемент уметности сценске борбе

- Глумац, телесна моторика и уметност сценске борбе
- Однос глумца према колеги борцу
- Глумац и његов однос према сценској борби као борилачкој акцији
- Сценска борба и трема
- Глумац и импровизација у сценској борби
- Глумачка артикулација у уметности сценске борбе
- Психолошко обликовање карактера у сценској борби
- Психолошка стања од значаја за уметност сценске борбе (љутња, мржња, страх, завист и љубомора)
- Глас у сценској борби
- Карактерне црте бораца основних животних доба: млади, зрели и стари

Визуелни слој уметности сценске борбе

- Борилачка акција, позе, акција, фраза, кадар, епизода, сцена, комад, поза и пауза
- Сценски борилачки покрет и кретње
- Специфичности сценског покрета у сценској борби
- Уводни гест сценске борбе
- Карактеристични елементи сценског покрета за крај сценске борбе (рањавање и смрт)
- Сценски борбени покрет у стилизованој сценској борби
- Неборбене сценске радње оружјем (заклетва, предаја оружја, приступни став са оружјем, став „мирно“ са оружјем, поздраву оружјем, враћање оружја у корице, положај „вољно“ оружјем, процедуралне радње са сабљом, мачем и боджом приликом свечане приморедaje и одузимања оружја, поступак са плаштом пре борбе, покрети шеширом, предаја, церемоније витешке заклетве, причест, ритуал војничког улога, поводи за двобој, изазов, правила учтивости, поздраву без оружја (француски, шпански, дупли поздрав), одступање и невербална комуникација, иницијација, штап.
- Просторна композиција уметности сценске борбе (планови, линије кретања, дистанце)
- Сценографија и уметност сценске борбе
- Костим и уметност сценске борбе
- Борилачка опрема у сценској борби

- Дизајн светла и сценска борба

Звучни слој уметности сценске борбе

Динамички слој уметности сценске борбе

Акробатски слој уметности сценске борбе

Глумачки фактор безбедности у уметности сценске борбе

Кореографски фактор безбедности у уметности сценске борбе

Режијски фактор безбедности у уметности сценске борбе

Технички фактор безбедности у уметности сценске борбе

Тренажни слој уметности сценске борбе

Дефинисање типолошког идентитета сценске борбе

- 1) Коју намену треба да има сценска борба?
- 2) Која је форма сценске борбе?
- 3) Каква је сценска борба по садржају?
- 4) Којој драмској врсти припада сценска борба?
- 5) Ком времену припада сценска борба?
- 6) Ком простору припада сценска борба?
- 7) Чиме се изводи сценска борба?
- 8) Која је врста сукоба у сценској борби?
- 9) Какав је расплет сценске борбе?
- 10) Која се врста техника користи у сценској борби?
- 11) Који је концепт сценске борбе?
- 12) Каква је сценска борба по нивоу регулације?
- 13) Који је телесно-духовни акценат сценске борбе?
- 14) Колики је значај сценске борбе у комаду?
- 15) Колика је величина (обим) сценске борбе?
- 16) На ком месту у комаду се изводи сценска борба?
- 17) Каква је сценска борба композиционо?
- 18) Да ли је акценат на борби и (или) амбијенту?
- 19) Који је број учесника сценске борбе?
- 20) Каква је сценска борба динамички?
- 21) Ко изводи сценску борбу?
- 22) Постоје ли генерално услови за извођење сценске борбе?

Публика и уметност сценске борбе

Дезинтеграција уметничког у савременој сценској борби

Испитни показ

Škola mačevanja „Sveti Đorđe“

<http://www.macevanje.org>

